

tel.: (+373) 22 238 384
e-mail: contact@capc.md
www.capc.md

Centrul de analiză și prevenire a corupției
str. Sfatul Țării, nr.27, of. 013
Chișinău, Republica Moldova

Domnului Lilian Carp
Președinte a Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică

Stimate domnule Președinte,

Asociația Obștească „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” (CAPC) a examinat proiectul de Lege privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, inițiativă legislativă a unui grup de deputați în Parlament, înregistrat cu nr.420 din 17 noiembrie 2022.

Prin această scrisoare, Vă expediem Opinia AO ”CAPC” cu privire la proiectul de Lege nr.420 din 17 noiembrie 2022, cu remarci și recomandări pentru îmbunătățirea textului proiectului când va fi examinat de către comisia securitate națională, apărare și ordine publică și dezbătut în Plenul Parlamentului.

Anexă: Opinia AO ”CAPC” cu privire la proiectul de Lege privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova nr.420 din 17 noiembrie 2022 (9 file)

Cu respect,

Viorel Pîrvan
Director de program
Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției

Opinia AO ”CAPC” a fost elaborată în cadrul Proiectului „Core support to the CAPC”, implementat cu suportul Swedish International Development Cooperation Agency. Opiniile exprimate reflectă poziția autorilor și nu reprezintă în mod neapărat punctul de vedere al finanțatorului.

OPINIE
asupra proiectului de Lege privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii
Moldova (inițiativă legislativă a unui grup de deputați în Parlament,
înregistrat cu nr. 420 din 17.11.2022)

I. Considerații generale

Autorul Proiectului

Proiectul a fost înaintat, cu titlu de inițiativă legislativă, de către un grup de deputați, fapt care, în general, corespunde art. 73 din Constituția Republicii Moldova.

Totuși, este de remarcat că ar fi preferabilă promovarea proiectelor de asemenea anvergură prin intermediul Guvernului. În virtutea art. 23 alin. (2) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative pot fi inițiate de către subiecții abilitați, în limitele competenței și în conformitate cu atribuțiile și domeniul de activitate ale acestora. În conformitate cu art. 4 lit. k) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, securitatea națională este unul din domeniile de activitate ale Guvernului. Potrivit art. 45 alin. (1) lit. r) din legea citată, Guvernul poate prezenta Parlamentului, cu titlu de inițiativă legislativă, proiecte de acte normative în domeniul ce ține de competența Serviciului de Informații și Securitate, la propunerea acestuia.

Categoria actului normativ propus prin Proiect

Proiectul face parte din categoria legilor organice, fapt care corespunde exigențelor tehnicii legislative.

În conformitate cu art. 72 alin. (3) lit. p) din Constituție, prin lege organică se reglementează oricare alte domenii pentru care, în Constituție, se prevede adoptarea de legi organice. Cu titlu de exemplu, potrivit art. 17 alin. (1) lit. f) din Proiect, una din condițiile de numire în funcția de director al Serviciului constituie lipsa calității de membru al vreunui partid politic la data numirii și în ultimii doi ani anterior numirii. În virtutea art. 41 alin. (7) din Constituție, prin lege organică, exclusiv, pot fi specificate funcțiile publice ai căror titulari nu pot face parte din partide.

Mai mult decât atât, în conformitate cu art. 72 alin. (3) lit. r) din Constituție, prin lege organică pot fi reglementate oricare alte domenii pentru care Parlamentul consideră necesară adoptarea de legi organice.

De altfel, prin art. 33 alin. (3) din Proiect, se propune abrogarea Legii nr. 753/1999 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, care constituie lege organică. În condițiile art. 67 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, abrogarea actului normativ poate fi dispusă printr-un act separat de aceeași forță juridică sau o forță juridică superioară.

Nivelul de fundamentare a Proiectului

Proiectul necesită fundamentare suplimentară.

Potrivit Notei informative, Proiectul a fost elaborat în scopul perfecționării cadrului normativ ce vizează Serviciul. Noua lege are menirea de a asigura independența și de a

stabili misiunea instituțională, de a revizui mandatul conducerii și de a defini funcțiile de coordonare și evaluare a activității acestei autorități de către Președintele Republicii etc.

Cu regret, Proiectul nu a fost precedat de revizuirea documentului de politici publice în domeniu – Concepția securității naționale a Republicii Moldova, aprobată prin Legea nr. 112/2008, dar și nu a fost precedat de elaborarea Strategiei securității naționale.

Mai mult decât atât, Proiectul este promovat fără o reconsiderare a legilor-cadru în domeniu - Legea securității statului nr. 618/1995 și Legea nr. 619/1995 privind organele securității statului.

Astfel, conceptul securității naționale rămâne unul neactualizat normativ, fapt ce periclitează potențialul impact al Proiectului. Nu este clar în ce măsură Serviciul poate fi responsabilizat pentru asigurarea securității naționale în general, dacă, în condițiile art. 13 alin. (1) și art. 14 alin. (1) din Legea privind organele securității statului, Serviciul este organul de stat specializat în domeniul asigurării securității statului, făcând parte din sistemul organelor securității statului. În sensul art. 1 din Legea securității statului, securitatea statului este un concept mai restrâns decât conceptul securității naționale. Securitatea statului este parte integrantă a securității naționale, în înțelegerea noastră, de rând cu securitatea economică, financiară, energetică, informațională, ecologică etc. Este îndoielnică eficientizarea activității Serviciului atât timp cât nu există o viziune clară asupra conceptului securității naționale.

De altfel, în pofida celor susținute de către autor în Nota informativă, implementarea Proiectului va avea impact asupra bugetului public. În primul rând, prin Proiect, se propun prevederi prin care se vor spori resursele umane ale Serviciului. Cu titlu de exemplu, în condițiile art. 19 din Proiect, în exercitarea atribuțiilor sale, directorul Serviciului va fi asistat de către doi directori adjuncți. În al doilea rând, prin Proiect, se propun prevederi prin care se vor spori garanțiile sociale ale personalului Serviciului (art. 24 din Proiect), dar și ale persoanelor care colaborează confidențial cu Serviciul (art. 26 din Proiect). Aceste prevederi sunt de neimplementat fără alocații suplimentare bugetare.

Proiectul conține și reglementări cu impact asupra activității de întreprinzător. Cu titlu de exemplu, în condițiile art. 11 alin. (4) din Proiect, autoritățile publice, precum și alte persoane juridice indiferent de tipul de proprietate, sunt obligate să acorde Serviciului, în limita posibilităților, asistență operațională, informațională, tehnică și de altă natură în vederea îndeplinirii atribuțiilor ce îi revin, inclusiv să ofere, funcții pentru detașarea ofițerilor de informații în vederea îndeplinirii unor atribuții în interesul securității naționale. Cu titlu de alt exemplu servesc prevederile din art. 11 alin. (6) din Proiect, potrivit cărora prestatorii de servicii poștale, furnizorii de rețele și/sau servicii de comunicații electronice de toate tipurile, inclusiv de servicii în sistemul de legătură cifrată, prin satelit, prin rețelele informaționale globale, regionale și departamentale/instituționale, sunt obligați, în conformitate cu legislația, să creeze condițiile necesare pentru conexiunea mijloacelor tehnice destinate efectuării de către Serviciu a activităților stabilite în competența sa.

În atare condiții, Proiectul necesita o fundamentare economico-financiară în condițiile Legii nr. 100/2017. În pofida exigențelor art. 25 alin. (2) din Legea nr. 100/2017, Proiectul nu a fost precedat de un studiu de cercetare (analiza ex ante și analiza impactului de reglementare). În atare condiții, este esențială supunerea Proiectului expertizelor de

rigoare, în special expertizei grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător (art. 34 alin. (4) din Legea nr. 100/2017), precum și expertizei financiare (art. 34 alin. (5) din Legea nr. 100/2017).

De asemenea, este imperativ avizul Guvernului asupra Proiectului (art. 32 alin. (4) din Legea nr. 100/2017). Este de menționat că, în conformitate cu art. 131 alin. (4) din Constituție, orice propunere legislativă sau amendament care atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de către Guvern.

Mai mult decât atât, pornind de la esența mai multor prevederi din Proiect, este necesar și avizul asupra Proiectului al Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (art. 32 alin. (2) din Legea nr. 100/2017).

Conținutul și calitatea Proiectului

Proiectul necesită revizuire esențială.

Proiectul reglementează statutul Serviciului, conținând prevederi referitoare la:

- atribuțiile, direcțiile de activitate, obligațiile și drepturile Serviciului (capitolul II);
- organizarea activității, conducerea și personalul Serviciului (capitolul III);
- protecția socială și juridică a angajaților Serviciului (capitolul IV);
- persoanele care colaborează confidențial cu Serviciul (capitolul V);
- asigurarea informațională, financiară și tehnico-materială a Serviciului (capitolul VI);
- controlul asupra activității Serviciului (capitolul VII).

Proiectul trebuie ajustat exigențelor tehnicii legislative, în special celor ce țin de limbaj, ortografie și punctuație. Astfel, în corespundere cu art. 54 din Legea nr. 100/2017, Proiectul ar trebui să respecte următoarele reguli:

- conținutul trebuie să se expună într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale, de ortografie și de punctuație;
- într-o frază trebuie să fie exprimată o singură idee;
- terminologia utilizată trebuie să fie constantă, uniformă și să corespundă celei utilizate în alte acte normative;
- noțiunea trebuie să fie redată prin termenul respectiv, evitându-se definiția acesteia sau utilizarea frazeologică, aceleași noțiuni trebuie să se exprime prin aceiași termeni;
- trebuie să se evite tautologiile juridice;
- noțiunile utilizate trebuie să fie, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, în conformitate cu terminologia juridică. Dacă un termen este polisemantic, sensul în care este folosit trebuie să decurgă cu claritate din text;
- verbele trebuie să se utilizeze, de regulă, la timpul prezent.

Cu regret, suntem în imposibilitatea de a rescrie Proiectul, acesta necesitând o redactare în totalitate. Totuși, în cele ce urmează, prezenta Opinie conține mai multe recomandări specifice, care fie se referă la prevederile mai importante, fie exemplifică carențele normative.

II. Considerații particulare

La Capitolul I – prevederile din articolele 1-3 nu țin de dispoziții generale, ci de cele de conținut. În sensul art. 45 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, dispozițiile generale ale actului normativ sunt prevederile care: determină obiectul, scopul și domeniul de aplicare; orientează întreaga reglementare; explică termeni (noțiuni) și definesc concepte.

La art. 1 alin. (1) – de substituit cuvintele „autoritate autonomă specializată a administrației publice centrale în domeniul asigurării securității naționale” cu cuvintele „autoritate administrativă autonomă specializată în domeniul securității naționale”. Reiterăm normele din art. 54 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 100/2017, potrivit cărora terminologia utilizată în Proiect ar trebui să fie constantă, uniformă și să corespundă celei utilizate în alte acte normative. Constituția Republicii Moldova, în art. 107 alin. (2), operează cu noțiunea de „autorități administrative”. Potrivit normelor citate, în scopul conducerii, coordonării și exercitării controlului în domeniul organizării economiei și în alte domenii care nu intră nemijlocit în atribuțiile ministerelor, se înființează, în condițiile legii, și alte autorități administrative”. Aceeași noțiune este utilizată și în Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate. Cu titlu de exemplu pot servi prevederile din art. 2 alin. (2), potrivit cărora legea se aplică autorităților publice subordonate Guvernului, reglementate prin legi speciale și autorităților administrative autonome față de Guvern în măsura în care nu sunt reglementate și nu contravin dispozițiilor legilor speciale care reglementează activitatea autorităților respective. Un alt exemplu constituie normele din art. 9 alin. (3), în conformitate cu care între ministere se repartizează chestiunile ce țin de politicile statului în diferite domenii, responsabilitatea pentru elaborarea și promovarea cărora le revine membrilor Guvernului în conformitate cu Constituția și legile Republicii Moldova, cu excepția domeniilor care sunt încredințate conducătorilor autorităților administrative autonome constituite de Parlament.

La art. 1 alin. (2) – de expus în următoarea redacție: „Serviciul asigură securitatea națională prin planificarea, organizarea și desfășurarea activităților în scopul prevenirii și combaterii amenințărilor în adresa acesteia.” Misiunea, competențele și atribuțiile Serviciului trebuie să fie expuse clar, evitând ambiguitatea, dublarea și suprapunerea acestora (a se vedea Raportul Comisiei de la Veneția privind serviciile de securitate internă în Europa (1998), precum și avizul Comisiei de la Veneția asupra Legii privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova (CDL-AD(2006)011)). Proiectul nu concretizează atribuțiile Serviciului în apărarea Constituției, în garantarea și protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Mai mult decât atât, aceste atribuții nu țin nemijlocit de Serviciu. Evident, Serviciul trebuie să vegheze asupra acestor două aspecte în activitate, fapt care este asigurat prin statuarea, în art. 3 literele a) și b) din Proiect, a principiului legalității și principiului respectării drepturilor și libertăților omului în calitate de principii în activitate.

La art. 1 alin. (3) – prevederi care sunt mai potrivite la capitolul VII din Proiect. În ceea ce privește coordonarea activității Serviciului de către Președintele Republicii, este de recomandat examinarea suplimentară a oportunității acestora. În versiunea lor actuală, normele exced cadrul constituțional, care specifică atribuțiile Președintelui Republicii în domeniul politicii externe (art. 86 din Constituție), atribuțiile în domeniul apărării (art. 87 din Constituție), alte atribuții (art. 88 din Constituție). De altfel, atribuirea Președintelui

Republicii a unor competențe ce țin de „determinarea anuală a direcțiilor prioritare în domeniul securității naționale”, „repartizarea sarcinilor”, „stabilirea tipurilor de informații ce necesită a fi prezentate și modului de prezentare a acestora” și „evaluarea realizării sarcinilor trasate” va aduce atingere principiilor independenței, neutralității politice și oportunității, principii care ar trebui să ghideze activitatea Serviciului în virtutea art. 3 literele c), e) și f) din Proiect, dar și va prejudicia eficiența controlului parlamentar, instituție dezvoltată normativ, inclusiv, prin art. 31 din Proiect.

La art. 1 alin. (4) – de completat, după cuvintele „persoană juridică”, cu cuvintele „de drept public”. Codul civil al Republicii Moldova, nr. 1107/2002, în articolele 173 și 174, operează cu noțiunea de „persoană juridică de drept public”.

La art. 2 – de conformat terminologic cu art. 6 din Legea nr. 100/2017, potrivit căruia legislația Republicii Moldova este constituită din următoarele acte normative: Constituția Republicii Moldova; legile și hotărârile Parlamentului; decretele Președintelui Republicii Moldova; hotărârile și ordonanțele Guvernului etc.

La art. 3 lit. d) – de exclus. În opinia noastră, principiul umanismului este acoperit de principiul respectării drepturilor și libertăților omului.

La art. 3 lit. f) – de comasat cu lit. g), astfel instituindu-se principiul „oportunității, continuității și consecvenței”.

La art. 3 lit. h) – de exclus cuvântul „conspirației”. Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, prin conspirație se înțelege: uneltire secretă și ilegală îndreptată împotriva (conducătorilor) statului sau a ordinii publice; complot; conjurație. Reținem aceeași obiecție și pentru art. 25 alin. (1) lit. c), în partea ce ține de utilizarea noțiunii de „scopuri conspirative”.

La art. 4 – textul necesită a fi revizuit substanțial din considerentele expuse asupra art. 1 alin. (2) din Proiect. Reiterăm - atribuțiile Serviciului trebuie să fie expuse clar, evitând ambiguitatea, dublarea și suprapunerea acestora. Suntem în imposibilitatea de a veni cu recomandări exacte atât timp cât normele sunt generale și se suprapun, astfel nefiind clare scopul reglementării, logica expunerii, acceptiunea textului. În reformularea textului, de avut în vedere exigențele tehnicii legislative, în special, cele ce țin de limbajul, ortografia și punctuația actului normativ, cuprinse în art. 54 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, dar și cele ce țin de trimiterea la alte acte normative, cuprinse în art. 55 din legea citată. Aceeași recomandare reținem și pentru art. 7 (Obligațiile Serviciului) și art. 8 (Drepturile Serviciului). Ar fi important, ca atribuțiile, obligațiile și drepturile să fie expuse nu numai explicit, dar și exhaustiv.

În aceeași ordine de idei, reiterăm necesitatea utilizării unei terminologii constante în tot cuprinsul Proiectului. În art. 4 pct. 1) lit b) – se operează cu noțiunea de „entități sau structuri neconstituționale”, în art. 4 pct. 2) lit. g) – cu noțiunea de „organizații neconstituționale”, în art. 4 pct. 2) lit. l) – cu noțiunea de „structuri neconstituționale”, în art. 4 pct. 2) lit. w) – cu noțiunea de „entități neconstituționale”, în art. 4 pct. 2) lit. x) – cu noțiunea de „entități neconstituționale”, în art. 7 lit. c) – cu noțiunea de „entități sau structuri neconstituționale”.

Urmează a fi revizuită și utilizarea noțiunilor „securitatea statului” și „securitatea națională” în art. 4 pct. 19) și în art. 17 alin. (1) lit. c).

La art. 5 – a se vedea opinia Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției asupra proiectului de Lege privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă.

La art. 6 alin. (1) – de substituit cuvintele „Guvernatorului Găgăuziei” cu cuvintele „Guvernator (Bașcan) al Unității teritoriale autonome Găgăuzia” – a se vedea lista funcțiilor de demnitate publică cuprinsă în anexa de la Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

Mai mult decât atât, lista beneficiarilor informațiilor trebuie să fie completată cu Consiliul Suprem de Securitate. În condițiile art. 12 alin. (7) din Legea securității statului, nr. 618/1995, autoritățile publice centrale, precum și cele subordonate Guvernului și structurile organizaționale din sfera lor de competență, inclusiv cele în care autoritatea administrativă centrală are calitatea de fondator (întreprinderi, instituții și organizații, indiferent de tipul de proprietate), dar și persoanele juridice publice autonome sunt obligate să furnizeze, la solicitare sau din oficiu, orice date și informații, inclusiv cele care constituie secret de stat, bancar sau comercial, care vizează securitatea națională, apărarea și ordinea publică, în vederea utilizării lor pentru elaborarea deciziilor Consiliului Suprem de Securitate.

La art. 6 alin. (2) – de completat, după cuvântul „Legea”, cu numărul „nr. 245/2008”.

La art. 6 alin. (3) – de substituit cuvântul „acțiunilor” cu cuvântul „acțiunile”.

La art. 7 lit. a) – de substituit cuvintele „alte acte legislative și normative în vigoare” cu cuvintele „alte acte normative”. În sensul art. 2 din Legea nr. 100/2017, noțiunea de „acte normative” include noțiunea de „acte legislative”.

La art. 9 – utilitatea instituției avertismentului oficial este îndoielnică atât timp cât nu sunt clare acțiunile care urmează a fi întreprinse de către Procurorul General urmare a informării privind avertismentul oficial aplicat. În condițiile în care instituția se reglementează prin prevederi atât de generale, avertismentul oficial ar putea fi tratat ca instrument de intimidare, astfel aducând atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în special, libertății opiniei și a exprimării, garantate de art. 32 din Constituție.

La art. 10 – de completat, după cuvintele „în condițiile Legii”, cu numărul „nr. 218/2012”, precum și, după cuvintele „și Legii”, cu numărul „nr. 170/2007”.

La art. 11 alin. (1) – de substituit cuvintele „întreprinderi, instituții și organizații” cu cuvintele „alte persoane juridice”.

La art. 11 alin. (5) – de exclus cuvintele „de serviciu”, acesta referindu-se, mai degrabă, la activitatea indivizilor, decât la activitatea entităților.

La art. 11 alin. (7) – de substituit cuvintele „și internaționale” cu cuvintele „regională și globală”. În accepțiunea generală, după proporțiile acțiunii, amenințările pot fi locale, naționale, regionale și globale, de aici și securitatea poate fi locală, națională, regională și globală.

La art. 12 alin. (1) – de substituit cuvintele „acte legislative” cu cuvântul „legi”.

La art. 12 alin. (2) – de completat, după cuvântul „persoanele”, cu cuvintele „fizice și juridice”, precum și de completat, după cuvântul „informații”, cu cuvintele „și investigații”.

De revăzut Proiectul în partea ce ține de noțiunile utilizate. Cu titlu de exemplu, în art. 12 alineatele (2) și (5), se operează cu noțiunile „angajații Serviciului/ofițerii de informații” și „angajații”, iar în art. 23 – cu noțiunile „ofițerii de informații și securitate”, „salariații civili”, „angajații”. De altfel, cu referire la art. 23 alin. (1) – nu este clar dacă noțiunea „angajații” cuprinde „ofițerii de informații și securitate” și „salariații civili” sau se referă, exclusiv, la „salariații civili”.

La art. 12 alin. (3) – de substituit cuvintele „autoritățile administrației publice, precum și alte persoane juridice, indiferent de tipul de proprietate, formațiunile politice, obștești și persoanele fizice” cu cuvintele „persoanele fizice și juridice”.

La art. 13 alin. (1) – de substituit cuvintele „paginii oficiale” cu cuvintele „paginii-web oficiale” – termenul uzual, definit în pct. 2 din Regulamentul cu privire la paginile oficiale ale autorităților administrației publice în rețeaua Internet, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 188/2012. O altă recomandare – de completat, după cuvintele „Legea presei”, cu numărul „nr. 243/1994”, precum și, în continuare, după cuvântul „Legea”, cu numărul „nr. 982/2000”.

La art. 13 alin. (2) – este neclar raționamentul includerii normelor. Aceeași remarcă o reținem și pentru alin. (4), interdicțiile stabilite fiind acoperite normativ. Cu referire la art. 13 alin. (4), reiterăm, că, potrivit exigențelor tehnicii legislative, verbele, de regulă, se utilizează la timpul prezent.

La art. 13 alin. (3) – de exclus cuvintele „în interesul justiției, ordinii publice, ocrotirii sănătății sau protecției moralei societății”.

La art. 14 alin. (1) – prevederile sunt inoportune, fiind, în esență, acoperite de alin. (2).

La art. 15 alin. (1) – de substituit cuvântul „subunități” cu cuvântul „subdiviziuni” – termen uzual – a se vedea, cu titlu de exemplu, Normele privind instituirea subdiviziunilor structurale ale autorităților publice, conținute în anexa nr. 12 la Hotărârea Guvernului nr. 201/2009. Reținem obiecția și pentru art. 15 alin. (2), art. 18 literele f), i) și p), art. 22 alin. (1).

La art. 15 alin. (2) – Normele contravin celor conținute în alin. (3) – or subdiviziunile teritoriale, inclusiv amplasarea acestora și aria de acoperire, ar trebui să se reflecte în structura Serviciului, care urmează a fi aprobată de către Colegiul Serviciului, la propunerea directorului Serviciului. Ar fi preferabilă evitarea unor decizii unipersonale în chestiuni de importanță strategică. Reținem recomandarea și pentru art. 18 lit. f).

La art. 15 alin. (4) – prevederile ce țin de atribuirea la secret de stat a informațiilor privind efectivul Serviciului în perioadele stărilor de asediu și de război contravin prevederilor din art. 14 alin. (3) din Proiect. Potrivit celor din urmă, documentele și materialele ce conțin informații referitoare la efectivul Serviciului, în general, constituie secret de stat.

La art. 16 alin. (2) – de substituit cuvintele „va prezenta” cu cuvântul „prezintă”.

La art. 16 alin. (3) – eventual, de completat cu cuvântul „sportive”. De altfel, este de remarcat că normele sunt interpretative atât timp cât legislația națională nu definește noțiunile de activitate de creație, didactică, științifică, sportivă.

La art. 17 – ca remarcă generală reținem necesitatea unei revizui esențiale. În acest exercițiu, ar fi utilă examinarea normelor similare din alte legi.

La art. 17 alin. (1) lit. a) – de exclus cuvintele „cu excepția statelor membre ale Uniunii Europene”. Respectiv, este necesară excluderea cuvintelor „cu excepția statelor membre ale Uniunii Europene” din art. 17 alin. (2) lit. c). Pornind de la misiunea și esența activității Serviciului, accesul la funcții a persoanelor care dețin cetățenia altor state generează riscuri – or, prin depunerea jurământului în fața unui stat străin, persoana și-a asumat angajamentul să colaboreze cu autoritățile, inclusiv de securitate internă, ale aceluia stat.

La art. 17 alin. (1) lit. c) – de revăzut normele - nu sunt clare motivele, pentru care experiența în serviciul diplomatic se consideră relevantă pentru ocuparea funcției de director al Serviciului. Este de remarcat că condițiile pentru a accesa funcția de director adjunct sunt mai riguroase. Astfel, în final, directorii adjuncți vor excela directorul prin experiență, abilități, autoritate.

La art. 17 alin. (1) – de exclus lit. d). Fără o definiție clară, condiția „reputației ireproșabile” nu are nicio utilitate. Potrivit uzanțelor normative, condiția „reputației ireproșabile” este acoperită prin condiția lipsei antecedentelor penale și prin condiția lipsei privării/interdicției de a ocupa anumite funcții. Cea de-a doua condiție trebuie să se regăsească între condițiile stipulate în art. 17 alin. (1). De altfel, nu numai instanța judecătorească este competentă în aplicarea sancțiunii privării de a ocupa anumite funcții, dar și inspectorul de integritate este abilitat să aplice, în condițiile Legii nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, interdicția de a ocupa anumite funcții.

La art. 17 alin. (2) lit. e) – de completat, după cuvintele „de a ocupa”, cu cuvintele „funcție publică sau”. De altfel, ar fi de recomandat excluderea literelor c) și e), aceste condiții putând fi substituite printr-o condiție generală „încetarea corespunderii condițiilor prevăzute în alin. (1)”, condiție mai potrivită pentru revocarea titularului funcției, urmând să fie inclusă în alin. (3).

La art. 18 lit. a) – de expus în următoarea redacție „organizează și conduce activitatea Serviciului, fiind responsabil de exercitarea de către Serviciu a atribuțiilor și obligațiilor”.

La art. 18 lit. c) – de revăzut normele. Ar fi important modul de numire/eliberare a directorilor adjuncți să fie similar celui de numire/eliberare a directorului. Nu este clar raționamentul pentru care directorii adjuncți sunt numiți/eliberați de către Președintele Republicii. Reținem obiecția și pentru art. 19 alin. (2).

La art. 18 lit. d) – de exclus cuvintele „sau altor persoane cu funcții de răspundere”. Nu este clară necesitatea directorilor adjuncți, dacă directorul poate delega unele din atribuțiile sale oricărei alte persoane cu funcții de răspundere.

La art. 18 lit. e) – de expus în următoarea redacție „în temeiul legii, emite ordine și dispoziții, inclusiv privind aprobarea actelor normative.”

La art. 18 lit. g) – de substituit cuvintele „strategiilor și politicilor de securitate” cu cuvintele „documentelor de politici publice în domeniu” – a se vedea art. 24 din Legea nr. 100/2017, precum și Regulamentul cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea,

monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.

La art. 18 lit. j) – a se vedea opinia Centrului de Analiză și Prevenire a Corupției asupra proiectului de Lege privind activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă.

La art. 18 lit. k) – de clarificat atribuția.

La art. 18 li. m) – de exclus cuvântul „permutarea”. Codul muncii al Republicii Moldova, nr. 154/2003 operează cu noțiunile de „transfer” și „transferare”.

La art. 19 alin. (5) – de revăzut normele. Nu este clar cum se va proceda în cazul unei absențe îndelungate (până la 4 luni) a directorului. O altă recomandare – pornind de la prevederile art. 8 lit. e), de substituit cuvintele „alte acte” cu cuvântul „dispoziții”.

La art. 22 alin. (2) – norme care contravin alin. (3). Actele de studii eliberate de către Institutul Național de Informații și Securitate nu pot fi opozabile terților atât timp cât Institutul, în condițiile alin. (2), „nu face parte din sistemul național de învățământ și educație, nu este supus dispozițiilor în vigoare cu privire la autorizarea de funcționare provizorie și acreditarea instituțiilor de învățământ și celor privind sfera științei și inovării”.

La art. 23 alin. (6) – de substituit cuvintele „declarație cu privire la venituri și proprietate și declarație de interese personale” cu cuvintele „declarație de avere și interese personale”, iar, după cuvântul „Legea”, de completat cu numărul „nr. 133/2016”.

La Capitolul V – în titlu, de substituit cuvântul „SERVICIULUI” cu cuvântul „SERVICIUL”.

La art. 25 alin. (1) lit. d) – ar fi important să se specifice activitățile, pentru care persoanele, care colaborează confidențial cu Serviciul, pot pretinde recompense.

La art. 25 alin. (4) – de substituit cuvântul „departamentale” cu cuvintele „ale Serviciului”.

La art. 26 alin. (4) – de substituit cuvintele „va acorda” cu cuvântul „acordă”.

La art. 29 alin. (1) – în vederea asigurării independenței și imparțialității Serviciului, de completat a doua frază, în final, cu cuvintele, în măsura în care acestea nu aduc atingere independenței și imparțialității Serviciului”.

La art. 30 – de concretizat termenul de prezentare a raportului anual de activitate a Serviciului. Ar fi importantă obligarea Serviciului de a publica, pe pagina-web oficială, a rapoartelor anuale de activitate sau a rezumatelor acestora. Publicul trebuie să fie informat – în linii generale și depersonalizate – despre activitatea Serviciului.

La art. 31 alin. (2) – de completat, după cuvântul „Legii” cu numărul „nr. 245/2008”.

La art. 31 alin. (3) – de exclus prevederile, acestea fiind acoperite prin acte normative speciale.

La art. 32 – de dezvoltat prevederile astfel încât să fie clare limitele de control exercitate de către Procuratură.

La art. 34 – de completat cu prevederi care ar obliga Serviciul, în anumite termene, să-și conformeze cadrul normativ prevederilor legii.